Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (fjärde avdelningen)

den 16 september 2013 *

”Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Den belgiska, den tyska, den franska, den italienska, den nederländska och den österrikiska marknaden för badrumsutrustning — Beslut i vilket en överträdelse av artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet konstateras — Samordning av prishöjningar och utbyte av känslig affärsinformation — Rätten till försvar — 2002 års meddelande om samarbete — Invändning om rättsstridighet — Begreppet konkurrensbegränsande samverkan — Beräkning av bötesbeloppet — 2006 års riktlinjer för beräkning av böter — Allvar — Koefficient för tilläggsbeloppet”

I mål T-376/10,

Mamoli Robinetteria SpA, Milano (Italien), företrätt av advokaterna F. Capelli och M. Valcada,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av F. Castillo de la Torre, A. Antoniadis och L. Malferrari, samtliga i egenskap av ombud, inledningsvis biträdda av advokaterna F. Ruggeri Laderchi och A. De Matteis, därefter av advokaten F. Ruggeri Laderchi,

svarande,

angående en talan om i första hand ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2010) 4185 slutlig av den 23 juni 2010 om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/390.92 – Badrumsutrustning), i den del det avser sökanden, och i andra hand upphävande eller nedsättning av de böter som sökanden ålagts,

meddelar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden I. Pelikánová samt domarna K. Jürimäe (referent) och M. van der Woude,

justitiesekreterare: förste handläggaren J. Palacio González,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 september 2012,

följande

* Rättegångsspråk: italienska.

Dom [1]

[utelämnas]

Förfarandet och parternas yrkanden

22 Mamoli Robinetteria har väckt förevarande talan genom ansökan som kom in till tribunalens kansli den 7 september 2010.

23 På grundval av referentens rapport beslutade tribunalen (fjärde avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet. Tribunalen beslutade om åtgärder för processledning enligt artikel 64 i tribunalens rättegångsregler och ställde skriftliga frågor till parterna. Parterna besvarade frågorna inom den angivna fristen.

24 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens frågor vid förhandlingen den 11 september 2012.

25 Mamoli Robinetteria har yrkat att tribunalen ska

— i första hand, ogiltigförklara det angripna beslutet i den del som det avser bolaget,

— i andra hand, undanröja de böter som ålagts bolaget eller sätta ned böterna till ett belopp som motsvarar 0,3 procent av bolagets omsättning eller, i vart fall, till ett belopp som tribunalen anser vara skäligt, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

26 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— avvisa talan i vissa delar och ogilla talan i andra delar, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

[utelämnas]

Förstahandsyrkandet: Delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet

[utelämnas]

Den andra grunden: Huruvida 2002 års meddelande om samarbete är rättsstridigt

45 Sökanden har påpekat att det angripna beslutet i sin helhet bygger på de upplysningar som erhållits på grundval av den ansökan som Masco gett in enligt 2002 års meddelande om samarbete. Enligt sökanden är detta meddelande rättsstridigt, eftersom det inte finns någon rättslig grund i EG-fördraget eller i förordning nr 1/2003 som ger kommissionen rätt att, med stöd av en atypisk rättsakt, bevilja ett företag total eller partiell immunitet mot böter när det har deltagit i en överträdelse för vilken andra företag har ålagts sanktioner till följd av dess anmälan. Den

1 — Nedan återges endast de punkter i denna dom som tribunalen funnit det vara ändamålsenligt att publicera.

omständigheten att sådan immunitet erhålls till följd av en anmälan av andra företags beteende strider dessutom mot principen om likabehandling. I den mån unionslagstiftaren kan besluta om antagande av ett program för att belöna företags samarbete, såsom redan är fallet i medlemsstaterna i unionen, har kommissionen enligt sökanden, genom att anta 2002 års meddelande om samarbete, även åsidosatt maktdelningsprincipen samt de principer om öppenhet och god förvaltningssed som föreskrivs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EUT C 83, 2010, s. 389).

46 Kommissionen har bestritt denna grund.

47 Tribunalen konstaterar inledningsvis att det – även om sökanden inte formellt, i den mening som avses i artikel 277 FEUF, har framställt en invändning om att 2002 års meddelande om samarbete är rättsstridigt – inte desto mindre är så att själva huvudsyftet med dess grund är att utverka att det angripna beslutet ogiltigförklaras, eftersom det grundar sig på nämnda meddelande, som är rättsstridigt. Under dessa omständigheter ska det först prövas huruvida sökandens invändning om rättsstridighet kan tas upp till sakprövning och därefter, om så är fallet, huruvida invändningen är grundad.

– Huruvida invändningen om rättsstridighet kan tas upp till sakprövning

48 Det ska först erinras om att enligt fast rättspraxis ger artikel 277 FEUF uttryck för en allmän princip enligt vilken samtliga parter har rätt att, i syfte att få ett beslut ogiltigförklarat som riktar sig till dem eller som berör dem direkt och personligen, ifrågasätta giltigheten av rättsakter som institutionerna tidigare antagit, även om de inte har formen av en förordning, vilka utgör rättslig grund för det ifrågasatta beslutet, om den ifrågavarande parten inte hade rätt att med stöd av artikel 263 FEUF väcka talan direkt mot dessa rättsakter, vars följder berör parten utan att denne har haft möjlighet att begära en ogiltigförklaring (domstolens dom av den 6 mars 1979 i mål 92/78, Simmenthal mot kommissionen, REG 1979, s. 777, punkterna 39 och 40, och förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-23/99, LR AF 1998 mot kommissionen, REG 2002, s. II-1705, punkt 272).

49 Artikel 277 FEUF har inte till syfte att ge en part möjlighet att, oavsett vilken form av talan det rör sig om, ifrågasätta tillämpligheten av vilken allmängiltig rättsakt som helst. Den allmängiltiga rättsakt vars lagenlighet ifrågasätts ska nämligen vara direkt eller indirekt tillämplig på det fall som talan avser och det ska föreligga ett direkt rättsligt samband mellan det individuella beslut som angrips och den ifrågavarande allmängiltiga rättsakten (domstolens dom av den 13 juli 1966 i mål 32/65, Italien mot rådet och kommissionen, REG 1966, sidorna 563 och 594, svensk specialutgåva, volym 1, s. 303, förstainstansrättens dom av den 26 oktober 1993 i de förenade målen T-6/92 och T-52/92, Reinarz mot kommissionen, REG 1993, s. II-1047, punkt 57, och av den 29 november 2005 i mål T-64/02, Heubach mot kommissionen, REG 2005, s. II-5137, punkt 35).

50 Såvitt avser 2002 års meddelande om samarbete, ska det för det första påpekas att kommissionen däri, på ett allmänt och abstrakt sätt, har angett dels de kriterier som företagen ska uppfylla för att komma i åtnjutande av en total eller partiell nedsättning av böter för överträdelse av artikel 101 FEUF (punkterna 8–27 i meddelandet), dels att meddelandet skapar berättigade förväntningar hos företagen (se punkt 29 i meddelandet).

51 Det är visserligen riktigt att kommissionen inte antog det angripna beslutet på grundval av 2002 års meddelande om samarbete, eftersom beslutet är grundat på artikel 7 i förordning nr 1/2003. Det är för det andra likväl så att det var dels på basis av den ansökan som Masco gav in enligt 2002 års meddelande om samarbete (skäl 128 i det angripna beslutet) som kommissionen erhöll de upplysningar på grundval av vilka den kunde företa inspektioner, och dels på basis av de ansökningar om nedsättning av böter som hade getts in av andra företag, såsom Grohe och Ideal Standard, som kommissionen, i vart fall delvis, kunde skaffa fram de upplysningar och bevis som föranledde den att anta det angripna beslutet.

52 Följaktligen finns det i detta fall ett direkt rättsligt samband mellan det angripna beslutet och den allmängiltiga rättsakt som utgörs av 2002 års meddelande om samarbete. Eftersom sökanden inte hade möjlighet att väcka talan om ogiltigförklaring av 2002 års meddelande om samarbete, såsom utgörande en allmängiltig rättsakt, kan en invändning om rättsstridighet framställas mot meddelandet.

53 Av detta följer att sökandens invändning om att 2002 års meddelande om samarbete är rättsstridigt kan tas upp till sakprövning.

– Prövning i sak

54 Det ska erinras om att enligt artikel 15.2 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av … artiklar[na 81 EG] och [82 EG] (EGT 13, s. 204), nu artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, ”får [kommissionen] ålägga företag … böter … om de uppsåtligen eller av oaktsamhet … överträder artikel [101 FEUF] eller artikel [102 FEUF]”.

55 Enligt rättspraxis innehåller artikel 15.2 i förordning nr 17 inte någon uttömmande uppräkning av de kriterier som kommissionen får beakta vid fastställandet av bötesbeloppet. Ett företags förhållningssätt under det administrativa förfarandet kan därför omfattas av de omständigheter som det finns anledning att beakta (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 16 november 2000 i mål C-298/98 P, Finnboard mot kommissionen, REG 2000, s. I-10157, punkt 56 och där angiven rättspraxis). Det ska härvid understrykas att den totala eller partiella nedsättning som företag erbjuds enligt 2002 års meddelande om samarbete är avsedd att göra det lättare för kommissionen att upptäcka företag som deltar i hemlig samverkan och att ålägga dem sanktioner. Kommissionen kunde mot denna bakgrund i överensstämmelse med artikel 15.2 i förordning nr 17, i en strävan att främja öppenhet och likabehandling, fastställa de villkor enligt vilka alla företag som samarbetade med kommissionen kunde komma i åtnjutande av en total eller partiell nedsättning av böter.

56 Mot bakgrund av föregående konstaterande finner tribunalen först och främst att sökanden inte kan vinna framgång med sitt argument att kommissionen inte hade någon rättslig grund för att anta 2002 års meddelande om samarbete.

57 Sökanden kan inte heller vinna framgång med ett argument genom vilket den gör gällande att 2002 års meddelande om samarbete strider mot maktdelningsprincipen. Såsom har konstaterats i punkt 55 ovan var det nämligen möjligt för kommissionen att, på grundval av artikel 15.2 i förordning nr 17, anta ett meddelande med angivande av de villkor som får beaktas vid fastställandet av storleken på de böter som den har rätt att ålägga. Sökandens argument att lagstiftaren i flera medlemsstater i unionen hade antagit program av samma slag, som var i kraft, är härvid utan verkan. Även om så var fallet skulle det inte påverka konstaterandet att artikel 15.2 i förordning nr 17 är en giltig rättslig grund med stöd av vilken kommissionen hade rätt att anta 2002 års meddelande om samarbete.

58 Sökanden kan inte heller vinna framgång med sina argument att 2002 års meddelande om samarbete strider mot principerna om öppenhet och god förvaltningssed. Eftersom 2002 års meddelande om samarbete är en rättsakt som har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* och i vilken de villkor fastställs under vilka kommissionen förbinder sig att bevilja företagen en total eller partiell nedsättning av böter, strider meddelandet för det första inte mot insynen i kommissionens beslutspraxis på området, utan det bidrar tvärtom till ökad insyn. Det har genom detta meddelande för det andra införts en ram genom vilken företag som är eller har varit parter i en hemlig samverkan som haft skadlig inverkan på unionen ska kunna kompenseras för sitt samarbete i kommissionens utredning. Meddelandet är följaktligen inte bara förenligt med principen om god förvaltningssed, utan illustrerar denna princip.

59 Sökanden kan slutligen inte vinna framgång med sitt argument att 2002 års meddelande om samarbete strider mot likabehandlingsprincipen i det att meddelandet gynnar de stora företagen, såsom sökanden har preciserat detta argument i sina skriftliga yttranden med anledning av processledningsåtgärder och i sina muntliga svar på tribunalens frågor vid förhandlingen. Det räcker nämligen att konstatera att möjligheten att komma i åtnjutande av de fördelar som anges i meddelandet i utbyte mot de skyldigheter som det medför gäller för varje företag som önskar samarbeta med kommissionen utan åtskillnad beroende på storleken av de företag som önskar delta i samarbetet. I detta hänseende har sökanden inte alls visat att de företag som befinner sig i en likadan situation behandlas olika eller, tvärtom, att företag som befinner sig i olika situationer med orätt behandlas lika.

60 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den andra grunden, eftersom den delvis är omotiverad och delvis är utan verkan.

[utelämnas]

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

följande:

1) Talan ogillas.

2) Mamoli Robinetteria SpA ska bära sina rättegångskostnader och ersätta Europeiska kommissionens rättegångskostnader.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 september 2013.

Underskrifter